

VI. sympozium o léčbě bolesti, Brno – hotel Voroněž – 29.–30. 4. 2011

MUDr. Jiří Mastík¹, prof. MUDr. Pavel Ševčík, CSc.²

¹Neurologická klinika LF MU a FN u sv. Anny, Brno

²KARIM LF MU a FN Brno

Ve dnech 29. a 30. dubna 2011 se konalo v Brně v hotelu Voroněž VI. sympozium o léčbě bolesti, které spolupořádala Sekce pro diagnostiku a léčbu bolestí hlavy při České neurologické společnosti a Společnost pro studium a léčbu bolesti České lékařské společnosti. Organizace se ujal tradiční pořadatelský tým odborníků specializujících se na léčbu bolesti a bolestí hlavy prof. MUDr. Ivan Rektor, CSc., prof. MUDr. Pavel Ševčík, CSc., a MUDr. Jiří Mastík.

Záštitu nad sympoziem převzali hejtmán Jihomoravského kraje mgr. Michal Hašek, primátor města Brna Roman Onderka, rektor Masarykovy univerzity v Brně prof. PhDr. Petr Fiala, Ph.D., děkan LF MU v Brně prof. MUDr. Jiří Mayer, CSc., ředitel FN u sv. Anny v Brně ing. Petr Koška, MBA a ředitel FN Brno MUDr. Roman Kraus, MBA.

Sympozia se letos zúčastnilo 292 registrovaných účastníků z řady oborů (neurologie, algeziologie, dětská neurologie, anesteziologie, rehabilitace, neurochirurgie, neurofyziologie, psychologie, otorinolaryngologie...) a 10 vystavujících firem. Nermalou účastí přispěli rovněž slovenští kolegové. Zaznělo 26 přednášek rozdělených do čtyř pátečních a dvou sobotních sekcí a 9 přednášek ve čtyřech firemních sympoziích, dr. Doležil vystavil poster o hypnic headache. Z 26 abstrakt sestavili dr. Mastík a dr. Hakl jun. ve spolupráci s prof. Rokyta a nakladatelstvím Tigris Supplementum časopisu Bolest, které bylo k dispozici účastníkům na začátku jednání, 10 prací bylo v bloku A, pojednávajícím o chronické bolesti a 16 přednášek bylo věnováno bolestem hlavy.

V průběhu slavnostního zahájení sympozia převzal za tým autorů doc. Jiří Málek Cenu SSBL za nejlepší knihu roku 2009 – za knihu Málek, Ševčík a kol. Léčba pooperační bolesti z nakladatelství Mladá Fronta. Navázal křest čerstvě dokončeného druhého vydání téhož úspěšného titulu. Knihu pokřtil předseda SSLB prof. Rokyta. Prof. Ševčík a prim. Kozák poté pokřtili novou knihu, tentokrát monografii prof. Opavského Bolest v ambulantní praxi, kterou právě vydává Maxdorf.

K úvodní přednášce byl tradičně pozván zahraniční host. Tentokrát jím byl nově nastupující prezident EFIC prof. Hans Kress z AKH Wien, který se ujal tématu Problematika průlomové bolesti. V přednášce se věnoval především moderním farmakoterapeutickým metodám a způsobům aplikace opioidů při tomto typu bolesti. V následující přednášce věnoval předseda SSLB prof. Rokyta zaslouženou pozornost pohlavním rozdílům ve vnímání a toleranci bolesti. Prof. Kukumberg z Bratislavy pronesl úvahu „Pacient versus (sine contra) lékař“, v němž zdůraznil umění komunikace s pacientem při řešení jakéhokoli symptomu či onemocnění. Dalším slovenským hostem byla prim. Marta Kulichová, prezidentka Slovenské SSLB, která se v přednášce „Opioidy nie sú zlaté ťaľa“ podívala s odstupem na dobrodini i rizika dlouhodobé léčby opioidy.

Sekce pro diagnostiku a léčbu bolestí hlavy prezentovala čtyři bloky přednášek: tradičně migrénu, vztahy spánku a bolestí hlavy, sekundární bolesti hlavy a obličejové neuralgie.

Popolední blok zahájil prof. Opavský z Olomouce přehledem známých i opomíjených provokačních faktorů migrény a tenzní bolesti hlavy. Následovaly dva příspěvky dětských neurologů. Muchová s kolektivem autorů z Dětské neurologické kliniky Brno zpracovala rozsáhlou epidemiologickou studii výskytu primárních bolestí hlavy u dětí na základních a středních školách. Poněkud překvapivě vévodil tenzní typ cefaleje. Doc. Šlapal upozornil na podobnosti klinického obrazu a léčby migrény a epilepsie a na význam EEG vyšetření. Mastík z Brna uzavřel první blok dvěma kazuistikami vzácné perzistující aury bez migrenózního infarktu s klinickým obrazem a diferenciální diagnostikou nemoci.

V následujícím bloku, monotématicky věnovaném vztahu spánku a bolesti hlavy, upozornila kolegyně Sumová z pražské AV na možné souvislosti některých bolestí hlavy se stavem cirkadiánního systému a na možnosti terapeutického využití melatoninu. Následoval souborný referát Dostálové a prof. Šonky z Prahy o vzájem-

Neurol. praxi 2011; 12(5): 366–367

Obrázek 1. Záběr ze slavnostního zahájení sympozia

ním působení spánku a bolestí hlavy, některé poznatky mohou být užitečným doplňkem léčby bolesti. Blok uzavřela přednáška Doležila, Praha, o bolestech hlavy, většinou primárních, které se vyskytují v období spánku. Spánková problematika byla prezentována i na jediném letošním posteru Doležila a kol., věnovaného kazuistice pacientky s vzácnou hypnic headache s výtečným efektem indometacinu.

Páteční odpolední program byl věnován chronické nenádorové bolesti a podíleli se na něm představitelé řady oborů: farmakolog Tomáš Doležal představil „Novinky ve farmakoterapii bolesti“, neurolog prof. Bednařík představil „Klinický standard pro farmakoterapii neuropatické bolesti“, algeziolog prim. Kozák pohovořil o kampani Change Pain, algeziologové Vrba a Kozák uvedli první české zkušenosti s použitím ziconotidu v léčbě chronických neuropatických bolestí, neurochirurg Masopust přednesl příspěvek Failed back surgery syndrom a neurointenzivista Procházka představil první výsledky studovaného účinku gabapentinu na neuropatickou složku bolesti u FBSS.

Sobotní dopolední program, rovněž velmi pěkně navštívený, zahájil Kotas z Plzně didaktickou přednáškou o závažných sekundárních bolestech hlavy, okořeněnou řadou působivých kazuistik. Prim. Marková z Prahy se spoluautory Kotasem, Niedermayerovou a Mastíkem hodnotili soubor pacientů s bolestí hlavy z nadužívání akutní medikace po dvou letech sledování. Přes různé regionální odlišnosti se ukazuje, že nadužívání triptanů a především ergotaminu je možno

úspěšně čelit. V poslední přednášce brněnských autorů přednesla Niedermayerová rozbor bolesti hlavy u seniorů. V souboru 140 seniorů ze 3 brněnských center převažovaly ve shodě s literárními údaji sekundární bolesti hlavy, zejm. neuralgie obličeje a bolesti hlavy vaskulárního původu.

Poslední sekci zahájil Urgošík a spoluautoři z odd. stereotaktické a radiační neurochirurgie. Prezentoval zajímavou prezentaci radiochirurgické léčby v oblasti ggl. sphenopalatinum. Výsledky jsou přes omezený soubor nadějně pro řešení trigeminální autonomní cefaleje (cluster headache) a neuralgie v oblasti I. větve trojklanného nervu. Autoři Vaculín a Franěk z Ústavu normální, patologické a klinické fyziologie Praha ukázali na animálních modelech možnosti dalšího výzkumu prahu bolesti. Fricová z Prahy představila diferenciální diagnostiku orofaciálních bolestí. Dr. Nosková pohovořila o postpunkčních bolestech hlavy, které jsou řídkou komplikací epidurální porodní analgezie a anestezie při císařském řezu. Výskyt těchto bolestí na Gynekologicko-porodnické klinice VFN v Praze byl 0,42 % a v léčbě se plně osvědčila aplikace krevní zátky. Autorky Ryšavá,

Vokurková a Lukášová z Brna nás seznámily s chirurgickým řešením velofaryngeální insuficience u dětí a v poslední přednášce „Užití kresby v diagnostice bolesti hlavy dětí“ poodkryly autorky Pejčochová a Muchová z Kliniky dětské neurologie Brno emočně citlivé vnímání a prezentaci bolesti dětí různých věkových skupin.

Nedílnou součástí konference byla čtyři firemní sympozia – průlomové bolesti se věnovalo sympozium firmy Gedeon Richter, na jehož závěru obdržela každá z účastnic krásnou růži. Firma Astellas Pharma věnovala sympozium problematice léčby periferní neuropatické bolesti pomocí Quetenzy – 8 % náplasti s kapsaicinem. Na tomto sympoziu představil prim. Kozák nové postupy v léčbě neuropatické bolesti a prim. Lejčko navázal praktické zkušenosti s použitím 8 % náplasti s kapsaicinem.

Firma Grünenthal věnovala své sympozium novým přístupům v léčbě lokalizované neuropatické bolesti, příspěvky zde přednesli doc. Štětkářová (Léčba bolesti z pohledu neurologa) a prim. Lejčko (Zkušenosti s přípravkem Versatis). Na téma neuropatické bolesti proběhlo rovněž sympozium firmy Pfizer, na němž před-

nesli sdělení o neuropatické bolesti prof. Ambler a prim. Lejčko.

Společenský večer se odehrál jako obvykle v Moravské chalupě v blízkosti hotelu Voroněž. Probíhaly tu hluboké a kvalifikované diskuze o problémech diagnostiky a léčby bolesti podmalovávané cimbálovou muzikou. Prezidenti obou participujících společností prim. Marková a prof. Rokyta se na závěr sympozia rozloučili s přátelskou a odborně pestrou atmosférou sjezdu a vyslovili přání setkat se v Brně za dva roky znovu.

Vzhledem k příznivému ohlasu a vzniklé tradici multidisciplinárního setkávání na téma bolest plánují organizátoři uspořádání sedmého ročníku Sympozia o bolesti v Brně na jaře 2013.

MUDr. Jiří Mastík
Neurologická klinika LF MU
a FN u sv. Anny
Pekařská 53, 656 91 Brno
mastik@fnusa.cz

